

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Helena Ciepla (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

Protokolant Maryla Czajkowska

w sprawie z wniosku P. Spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością w W.

przy uczestnictwie E.

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o nadanie klauzuli wykonalności,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej

w dniu 14 listopada 2006 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w W.

postanowieniem z dnia 30 czerwca 2006 r.,

" Czy nabywca nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową na podstawie zarządzenia tymczasowego sądu (art. 111 ustawy z 6 lipca 1982r. o księgach wieczystych i hipotece - tekst jednolity Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.) jest osobą, na którą po powstaniu tytułu egzekucyjnego lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu, przeszedł obowiązek, w rozumieniu art. 788 k.p.c., zapłaty świadczenia pieniężnego, zabezpieczonego tą hipoteką, zasądzonego wyrokiem sądu polubownego od zbywcy nieruchomości"?

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2006 r. oddalił wniosek P. Spółki z o.o. w W. o nadanie na podstawie art. 788 § 1 k.p.c. klauzuli wykonalności tytułowi wykonawczemu przeciwko Spółce z o.o. z siedzibą w W., działającej pod firmą „E”.

Sąd Okręgowy ustalił, że postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2005 r. Sąd Okręgowy w W. udzielił zabezpieczenia roszczeniu wnioskodawczynie, dochodzonemu przed Sądem Arbitrażowym, obciążając hipoteką przymusową kaucyjną do kwoty 1.148.016 zł. nieruchomości położoną przy ul. S., stanowiącą własność Miasta W., której użytkownikiem wieczystym była Spółdzielnia Mieszkaniowa „D.” Hipoteka ta wpisana została do księgi wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości.

Aktem notarialnym z dnia 10 grudnia 2005 r. Spółdzielnia Mieszkaniowa „D.” przeniosła na rzecz uczestniczki postępowania przysługujące jej prawo użytkowania wieczystego. Uczestniczka została wpisana do księgi wieczystej, jako użytkownik wieczysty.

Wyrokiem z dnia 5 października 2005 r. Sąd Arbitrażowy w W. zasądził od Spółdzielni Mieszkaniowej „D.” na rzecz wnioskodawczynie 2.184.230,40zł. z odsetkami. Temu wyrokowi Sąd Okręgowy nadał klauzulę wykonalności.

Sąd Okręgowy w postanowieniu z dnia 10 kwietnia 2006 r. wyraził stanowisko, że tytułowi wykonawczemu wydanemu przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej „D.” nie jest dopuszczalne nadanie, na podstawie art. 788 k.p.c., klauzuli wykonalności przeciwko nabywcy użytkowania wieczystego, jakim jest uczestniczka postępowania.

W zażaleniu na to postanowienie wnioskodawczynie zarzuciła m. in. naruszenie art. 754¹ § 1 k.p.c. przez przyjęcie w sposób dorozumiany, że zabezpieczenie upadło.

Przy rozpoznawaniu tego zażalenia Sąd Apelacyjny powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w przedstawionym zagadnieniu prawnym, przytoczonym w sentencji postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z utrwalonego, niekwestionowanego przez doktrynę, orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika, że przedmiotem zagadnienia prawnego przedstawionego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. może być jedynie taka poważna wątpliwość prawna, której wyjaśnienie w formie uchwały jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (zob. np. uzasadnienia postanowienia z dnia 27 sierpnia 1996 r., III CZP 91/96, OSNC 1997, nr 1, poz. 9 i uchwały z dnia 23 września 2004 r., III CZP 48/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 153). Innymi słowy, konieczne jest istnienie związku przyczynowego między przedstawionym zagadnieniem prawnym a podjęciem decyzji co do istoty sprawy. Z tej przyczyny sąd drugiej instancji, przedstawiając Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne, jest obowiązany wskazać, dlaczego rozstrzygnięcie tego zagadnienia jest niezbędne do rozpoznania środka odwoławczego. Przytoczone argumenty podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy, który w pierwszej kolejności bada, czy spełnione zostały warunki do podjęcia uchwały (zob. np. uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 listopada 1997 r., III CZP 56/97, niepubl., z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, niepubl., z dnia 30 maja 2003 r., III CZP 30/03 niepubl.).

Przedstawiając przytoczone w sentencji zagadnienie prawne, Sąd Apelacyjny wstrzymał się od rozstrzygnięcia zarzutu wnioskodawczynie, że u podłoża zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego legło m. in. założenie, iż zabezpieczenie w postaci hipoteki przymusowej kaucyjnej upadło.

Zgodnie z art. 754¹ § 1 k.p.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej albo jeżeli sąd inaczej nie postanowi, zabezpieczenie udzielone według przepisów niniejszego tytułu upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu.

W sprawie jest sporna kwestia, czy udzielone wnioskodawczynie zabezpieczenie hipoteczne upadło, czy też nadal istnieje. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd stwierdził, że zabezpieczenie hipoteczne upadło, a ten fakt wyklucza (obok innych przyczyn) nadanie klauzuli wykonalności przeciwko aktualnemu właścicielowi nieruchomości obciążonej hipoteką przymusową kaucyjną. W zażaleniu na to postanowienie wnioskodawczynie

zakwestionowała trafność takiego stanowiska Sądu Okręgowego, powołując się na dalsze istnienie zabezpieczenia z uwagi na złożenie wniosku o zmianę hipoteki przymusowej kaucyjnej na hipotekę przymusową zwykłą z zachowaniem terminu miesięcznego od stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego.

Sąd Najwyższy nie może zastąpić Sądu Apelacyjnego w rozstrzygnięciu wskazanej kwestii. Nie sposób jednak nie zauważyć, że gdyby uznać, iż zabezpieczenie hipoteczne z mocy prawa upadło, to przedstawione zagadnienie prawne byłoby bezprzedmiotowe dla rozpoznania przez Sąd Apelacyjny zażalenia. Trzeba byłoby bowiem przyjąć, że prawo użytkowania wieczystego nie jest obciążone hipoteką przymusową, a ponieważ nabywca tego prawa nie jest również dłużnikiem osobistym wnioskodawczyni, to byłby brak podstaw do nadania przeciwko niemu klauzuli wykonalności tytułowi wykonawczemu wydanemu przeciwko Spółdzielni „D.” (dłużniczce osobistej). Taka zaś ocena prowadziłaby do odmowy podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy.

Uwagi powyższe prowadzą do wniosku, że przedstawienie zagadnienia prawnego było przedwczesne, dlatego Sąd Najwyższy odmówił podjęcia uchwały na podstawie art. 61 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), zgodnie z którym skład Sądu Najwyższego podejmuje uchwałę, jeżeli uzna, że przedstawione zagadnienie wymaga wyjaśnienia, a rozbieżności - rozstrzygnięcia, w przeciwnym razie odmawia jej podjęcia, a jeżeli podjęcie uchwały stało się zbędne - umarza postępowanie.